ii) 'उपमा कालिदासस्य' इति पङ्क्तेः याथार्थ्य प्रतिपाद्यताम्।

iii) भासस्य रचनाशैलीं प्रतिपादयत।

iv) दुर्वाससः अभिशापवृत्तान्तस्य नाटकीयतात्पर्य प्रतिपादयत।

U.G. 3rd Semester Examination - 2023

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-5

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च यथारुचि **दश** प्रश्नाः समाधेयाः : 2×10=20

i) अभिज्ञानशकुन्तलनाटके कीदृशी प्रस्तावना अस्ति?

ii) मारीचाश्रमे शकुन्तला केन प्रकारेण दिवसानयापयत्?

iii) 'कुलपति' शब्दस्य कोऽर्थः?

iv) दुष्यन्तस्य सेनापतिमते मृगयायाः के गुणाः सन्ति?

v) क आसीत् यौगन्धरायणः? तस्य कः अभिसन्धिः आसीत्?

vi) मारीचः कः आसीत्?

vii) 'स्वसुखनिरभिलाषः' इत्यत्र समासनाम सविग्रहं लेख्यम्।

viii) टीकां लिखतु- समुद्रगृहम्।

ix) ''अपि सन्निहितोऽत्र कुलपतिः?'' इति कं प्रति कस्य उक्तिः?

x) उदयनस्य वीणाया नाम किम् आसीत्?

xi) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटके उल्लिखितानि शिवस्य अष्टौ रूपाणि उल्लिख्यन्ताम्?

xii) भ्रमरवृत्तान्तः कस्य नाटकस्य कस्मिन् अङ्के दृश्यते?

xiii) ''तत्र खल्वतिदारुणं व्यसनं संवृत्तम्''— कस्योक्तिरियम्? किञ्चात्र व्यसनं वक्त्रा प्रतिपाद्यते?

xiv) स्वप्नवासवदत्तम् इति नाटकस्य नान्दीश्लोकं लिखत।

2. यथामति सुरगिरा वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा **चत्वारः** प्रश्नाः समाधेयाः 5×4=20

i) वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा यथेच्छ**मेकस्य** अनुवादः कार्यः :

a) स्वसुखनिरभिलाषः खिद्यसे लोकहेतोः प्रतिदिनमथवा ते वृत्तिरेवंविधैव।
अनुभवति हि मूर्ध्ना पादपस्तीव्रमूष्णं शमयति परितापं छायया संश्रितानाम्।।

b) अनाघ्रातं पुष्पं किसलयमलूनं कररुहैरनाविद्धं रत्नं मधु नवमनास्वादितरसम्।
अखण्डं पुण्यानां फलमिव च तद्रूपमनघं न जाने भोक्तारं कमिह समुपस्थास्यति विधिः।।

ii) वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा यथेच्छ**मेकस्य** अनुवादः कार्यः :

a) उपेत्य नागेन्द्रतुरङ्गतीर्णे तमारुणिं दारुणकर्मदक्षम्।
विकीर्णवाणोग्रतरङ्गभङ्गे महार्णवाभे युधि नाशयामि।।

b) नैवेदानीं दुःखिताश्चक्रवाका नैवाप्यन्ये स्त्रीविशेषैर्वियुक्ताः।
धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता भर्तृस्नेहात्सा हि दग्धाप्यदग्धा।।

iii) संक्षेपेण यथेच्छमेकमवलम्ब्य टीकां लिखतु:

a) भट्टनारयणः

b) मुद्राराक्षसम्

c) शूद्रकः

iv) अभिज्ञानशकुन्तलनाटके सूत्रधारेण सह नट्याः कथोपकथनस्य नाटकीयतात्पर्य लिखत।

v) अभिज्ञानशकुन्तलनाटके धीवरवृत्तान्तस्य नाटकीयतात्पर्यं विवृणुत।

vi) भवभूतिकृतस्य उत्तररामचरितम् इति दृश्यकाव्यस्य विषयवस्तु वैशिष्ट्यं च आलोच्यताम्।

3. यथेच्छं प्रश्न**द्वयस्य** समाधानं विधेयम्। **द्वयोः** प्रश्नयो**रेकस्य** उत्तरं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम् : 10×2=20

i) a) यथेच्छ**मेकस्य** सुरगिरा देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या : 6×1=6

इदं किलाव्याजमनोहरं वपुस्तपः क्षमं साधयितुं य इच्छति।
ध्रुवं स नीलोत्पलपत्रधाराया शमीलतां छेत्तुमृषिर्व्यवस्यति।।

अथवा

सुखमर्थो भवेद्दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः।
सुखमन्यद् भवेत् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम्।

b) यथेच्छ**मेकस्याः** पङ्क्तेः भावसम्प्रसारणं कार्यम्, सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च यवितव्याम्। 4×1=4

न प्रभातस्त.... ज्योतिरुदेति वसुधातलात्।

अथवा

चक्रारपङ्क्तिकरिव गच्छति भाग्यपङ्क्तिः।